

գեղոր գործակալիքն գառնալը , սուրբ Արտօնավէմի
փոխանորդութեան պաշտօնը գերապատիւ Դա-
ւիթ արքեպիսկոպոսը պիտի վարէ :

— Ա սեմափայլ (Օսման փաշան՝ որուն երկրորդ
ծավագետ և Արշապեղագոսեան նաւատօրմիջնին
հրամանատար կարգուիլլ ծանուցինք մեր նախըն-
թաց թերթուկը, սեպտեմբերի 18ին (Սառահի Պահճի
շոգենաւով մեկնեցաւ Կոստանդնուպօլիսէն) Ու-
լանիկ երթալու ուրսեղ կըգտնուի ժամանակէ
մը ՚ի վեր օսմանեան նաւատօրմիջը :

— Անդղիոյ տէրութեան հպատակներէն մէկը
ամսոյս 18ին դաշնակով (Եամթաղան) սպաննեց իւր
կինը՝ Ղալաթիսի մէջ Դայֆէճի սոքալը ըստուած
թաղը։ և դեռ չիմացուեցաւ այս եղեւնագոր։
ծութեան պատճառը։ Յանցաւորը բոնուեցաւ
և անոր դատաստանը ըլլալու վրայ է։

Ալալողի վերջի շոգենաւով վաշն եկած նա
մակները կը ծանուցանեն թէ ՅՈ հաղարի շափ
Որուսաց զօրք Վալաքիայի մէջ մտեր են Թոքչո-
նէն անցնելով: Եյ զօրաց հրամանաւար Խաչեր
զօրապետը յայտաբարութիւն մը հրամարսկեր է,
որով իմաց կուտայ հասարակութեանը թէ իւր
պաշտօնը ուրիշ բան չէ, բայց միայն ժողովը
դեան ապստամբական եռանդը զայտել, և խոռ
վարարներուն անկարգութիւնները արգիշել:

— () սամանեան զօրքը Պուքրէշտի մէջ մօնելէն
ետքը , Ի արձրագոյն Դրան արսութեոյ կարգի գոր-
ծակալ Վոււտու էֆէնտիին հրամանաւը Խօմէր
փաշան զինուորական կառավարիչ կարգեցաւ այս
մայրաքաղաքին , որնոր անմիջապէս պաշարման
վիճակի մէջ դրուեցաւ . և բնակիչներուն զէնքը
սկսան ժողվել , Վ Ա լ է Պուքրէշտի քաղաքական
գործակալները և պաշտօնաւտարները ամէնքն ալ
փոխուեցան :

ԵԳԻՊՏՈՍ . Աղքասանդրիս , 14 սեպտեմբերի : Վագու-
նի հրովարտակը . որ լ;գիպտասի ընդհանուր կա-
ռավարութիւնը բարձրապատիւ Խարահիմ փաշա-
յին կըլանձնէ , ամսոյս 10ին մեծ հանդիսիւ կար-
դացուեցաւ ՚ի՞ Կահիրէ ՚ի ներկայութեան բարձ-
րապատիւ Փաշային , և բոլոր երեւլի պաշտօնա-
տարաց : Ուուսաց և Կաղղեոյ ընդհանուր հիւպա-
տուններն եւս ներկայ էին այս հանդիսին . որուն
լըմբննալէն ետքը՝ ուրախութեան թնդանօթներ
արձակուեցան , և Խարահիմ փաշան համառօտ ,
բայց ազդու ատենասրանութեալք մը հանդիսա-
կանաց իմացոյց թէ իւր վեհափոյլ այլը որչափ
մեծ ջանք ըրած է լ; գիպտասի վերածնութեանը

մուեաց և ուրիշ արտադրութեանց վրայ սահման-
եալ տասանորդէն աւ ելիք բան մը պահանջել կամ
ստանաւ:

Վարսին տուրքը և ուրիշ հարկերը որոշեալ
գնահատութեանց համեմատ պիտի առնուի :

Իւրաքանչյուրոց կըսպարտաւորի ժամանակին և
ձգիւ վճարելիւր բամնին պատշաճեալ օրինա-
ւոր հարկը , և յետ այնորիկ ուրիշ ամէն պարտա-
ւորութենէ ազատ պիտի ըլլայ . նևանապէս ամէն
կուսակալները և ուրիշ գործակալները կըսպարտա-
ւորին մասնաւոր ուշադրութեամբ հոգ տանիւլ
հարկապահանջութիւնը արդարութեամբ ըլլայու
համար :

Ինչպէս որ կառավարութեան գանագան դործաւ կալները որ մայրաբաղարքս կըդանուին, կըսարտաւորին հեռու կենաւ լիանալիմանին դէմ եզած գործողութիւններէն, միևնոյն օրինակաւ նահանգաց մէջ գտնուող կուսակաները, բաղաբական ժողովոց անդամները, ոստիկանութե (բոլիցիա) դործակալները, արքունիկե կամուտ ծախուտ առնողները (իլլմիզամձը), հոգեւոր առաջնորդները, ազգային հոգաբարձուները, վերջապէս հասարակոց գործի մը գլուխ եղողները ամէնքը պիտի զգու շանան (լիանականին) հաեսառ ակ ընթառք մը ունենալու :

Ոչոք կարող պիտի ըլսայ հարստահարել տէրութեան հպատակ մը՝ բռնական և վատահամբաւի չգործողութեամբ մը. այլ ընդհակառակն իւրաքանչիւր քաղաքացւոյն սրբազնն իրաւունքները հաւատարմութեամբ ՚ի գործ պիտի գրուին։ Ուստի այսուհետեւ որևէ իցէ գործակալ, թէ մասնաւոր քաղաքի մը կառավարիչ, թէ նահանգի մը հօսակար, և թէ աղջային հոգաբերձու է եղեր,

համար, և թէ իւր անխոնջ աշխատութիւնը և
եռանդը ուրիշնատակ քւնի, բայց միայն ևս
առաւելլաձեցուցանել էրիդին բարգ աւ աճութիւր
և բարօրութիւր: Յետ այսորիկ հրապարակական
և արեւմազթութիւններ եղան ամէն մզկիթներու
մէջ՝ ամէնակալին լրտուծոյ օրհնութիւր և պաշտ
պանութիւնընոր կառ ավարտութեան վրայ կոչելու
համար: Պարահիմ փաշան այս հանդիսաւոր ա
ռարողութեանէն ետքը Գուպէ իւր գեղի պալատը
գնաց քանի մը օր հանդստանալու:

Քոլեւան բոլորովին անհետ եղաւ Եգիպտոսի
երկրէն, և առողջութեան ժողովայն գիտողութիւնը
հերէն յայտնի կըտեսնուի որ այս տարուան քոյե-
ային բնութիւնը շատ տիկար էր 1831ին պատա-
հած քոյլեւայէն :

Նեղանին ցանկապատ ըլլալու չինոթիւնը մօտ
օրեւս նորէն սփտի սկսուի . մօսիւ ԱՌուժէ գաղշ
կացացի Ճարտարագործը արդէն մեկնեցաւ յիշեալ
չինոթիւնը շարունակելու համար :

Բարձրապատճեն ԱՌԵԿԵ մինչ առ ՎՐԱ փաշան այս
քրերս Գահիքէ գնաց և Ըստ պրայի իւր պալատը
ըլլբնակի . յիշեալ Փաշային առողջաւթիւնը միւն-
այն վիճակի մէջ կըդանուի միշտ .

卷之三

ՊԱՐՍԿԱԼԱՏԱՅ. • Դաւթէծ. • 18 օգոստոսի : (1) յս տէսութեան վիճակը ամեննեին բարեկարգութեան հանգտութեան մէջ չէ , և ընդհանրապէս բաւացի դատաստաններն հաղուագիւտ են : Քանզի շատ անդամ կրողատահի որ անմեղ կամ հոգը յանցանքի տէր մարդիկը մեծ պատիժ կընդունին , և ընդհակառակն երեւելի յանցաւոր երը անպատիժ կրման . և այս պատմառաւ չափործները օր ըստ օրէ կաւելնան , և մօտ օրերս անի մը մարդասպանութիւններ ևս եղան : (1) յս մարդասպաններէն ոմանք բռնուեցան , և ոմանք հախան Պիտար նստան և աղատեցան . (1) յսպիսի ոե զուանք շատ կան Պարսկաստանին մէջ , ուրեղ ապաստանուող չարագործները կազատին իւենց վերաբերեալ պատիժէն .)

Վաղաքիս վոճառականութիւնը դմբադդ վե
հակի մէջէ ձանապարհաց վտանգաւոր ըլլալուն
համար . քսան աւուր մէջ աւազակները քանի մը
արաւան զարիին և կորսպուեցին՝ յուսահատու-

Թացքին պատիմը պիտի կրէ :
Ով որ ինքը զի՞նքը բաւական չկարծէր օրինաւոր
երպիւ վարուելու , պէտք է որ հիմնկվընէ իւր
օրաժամանական ինդիրը մատուցանէ :

Այս ամէն ըստածներնիս բնակուելով արդարութեան քարձրագոյն ատեանին մէջ, և անոր ամէն անդամներէն միաբան հաճութեամբ որոշուելով կայսերական հրամանադրով մը հաստատուելով, թղփութամբ հաղորդել ձեզ ամէնուն այս պատուիներս : Եւ որպէսզի չըլայ թէ նահանգաց

Աշջ գտնուող կուսակալներէն կամ՝ գործակալներէն ոմանիր իրենց շահուն պատճառաւ կամ տկառմութեամբ համարձակին մեր հրամանները ածուկ պահել հասարակութենէն, Բարձրագոյն Դուռը արժան համարեց ծանուցանել ամէնուն ոյն հրամանները՝ ամէնէն մեծ գործակալէն փսեալ մինչև յետնագոյն հպատակին, և հրապառկել զանոնիք ոչ միայն սպասոնական լրագրոյն և

լրտիշ մասնաւոր լրտկրաց միջոցաւ, այլև զանա-
ան լեզուով տպագրեալ սեպհական տետրակնե-
ով, որոնք տարածուեցան բոլըր տէրութեանը
էջ. որպէսզի գիտնան թէ կառավարութիւնը
լիսոն չդադարի գգուշանալ ամէն գործակալաց
նթացկցը վրայ, տեղեկութիւններ ստանալով
թէ յայտնի և թէ ծածուկ միջոցներով,

թեան մէջ ծգելով զսեղչ վաճառականները որ
ոյն կարաւաններով դրամ կամ ապրանք ունեն.
քանզի կառավարութեան կողմաննէ ամենն ին հոգ
չտարուիր այս չարագործները ձեռք ծգելու և
գոյցուած ապրանքները ետ առնելու :

Այսուհետ ժամանակակից աշխարհում առաջ գտնվելու համար :
Ունեցի մետաքսի հունձը այս սարի շատ առատ
է : Համարեա թէ անցեալ ասաբոցն մէ կուկէսին
աշխ կայ . և յիշալ քաղաքին մէ ջայժմեան դինե-
րը 90—98 զրան է լիտրը⁽¹⁾ առանց ծախու առաջի-
խոկ անցեալ տարի 110էն մինչև 118 զրան էր ըստ
տեսակին : Դիտնաւ արժան է որ մետաքսին գնող-
ները ըստ մեծի մասին Արցախեցի (Վարապաղլը)
և Աքուլեցի հայագգի վաճառականներն են , ո-
րոնցմէ հինգ հոգին մէկը հազիւ թէ եկաւ այս
տարի . քանզի ամիսէ մը աւելի է որ Որուսաց կա-
ռավալրութեան կողմանէ արգիլուեցաւ որ ճամ-
քու հրամանագիր չտրուի հայ վաճառականաց .
որպէսպէ Որուսի գրամը չտանին Պարսից Երկիրը :
Աւ այս է պատճառը որ մետաքսին դիները այս-
ափ իջան Ունեցի մէ ջ :

նենայ, որուն դէմ որ ըլլայ, անիրաւութեան
կամ հարստահարութեան մը համար, կրնայ հար-
կաւոր եղած տեղը խմացնել իւր բողոքը, ամէնէն
պղոփոկ գործակալէն սկսեալ մինչեւ ամէնէն բարձր
պաշտօնակալի մը դէմ, հաւ սստի ըլլալով թէ
իւր իրաւունքը ՚ի գործ պիտի գրուի . | Հ. եթէ
քաղաքական կառավարիչներէն իրաւունք չինար
ստանալ, թէն արդարացի ըլլայ իւր պահանջ-
մունքը, յայնժամ կրնայ իւր բողոքը Բարձրագոյն
Իրանը իմացնել: Ասկայն գիտնալ սորման է որ,
Եթէ տէրութեան գործակալի մը դէմ եղած բո-
ղոքը սուտ և անիրաւ ըլլայ, ոյն ժամանակը բո-
ղոքարկուն պիտի պաստուի իր ընդունութիչ:

որուած հրամանագիրներուն , և հետեւ աբար կը
պարտաւորին հաղթագել այս եպարքաւական նու-
մակը ամէն հապատակաց որ իրենց իշխանութեանը
տակ կըդտնուին , և ըստ ամենայն մասին ան որ
պատուիրանացը համեմատ վարուելով , չհամոր-
ձակին երբեք բռնական գործողութիւն մը ընել ։

ԵՐԵՎԱԿԱԿԱՆ ԱՐԵՎ

Աւագիկի, Աշլմաստի և Վէրենտի հունձերը բողոքովն վկասեցան : Դարաստաղի գաւառոն աւ ըստ մասին աւելի ցին մարտիները : Ի վերայ այսոր աւ մենայինի Ատրպետական գաւառին մէջ այնքան շատ ցորեն կայ, որ թէ երկու տարի հետզհետէ հունձը պակսի, տակաւին բաւական ցորեն պիսի ըլլայ բնակիլչները կերակրելու համար : Այս օրուան ցորենին արժէքը 5 շահի է լիտրը, այսինքն 4 օման : (Իւրաքանչիւր շահի 10 փարս է :)

որ Գերմանիայ բարեմիտ անձինքներէ բաղկացեալ է : Քայց անոր առաջի քայլերը (Հերոսպայի բաղադրական խնդիրի մը մէջ՝ կը ցուցընեն մեզ թէ որ չափ անդաւական է ՚ի գործ դնել իւր վրայ առաջ պարտաւորութիւնները” :

ԱՅԻՎՈՎԱՆ, Լանտան, 10-22 սեպտեմբերի: Մյու օրեւթյան
նորէն ձայն մը տարածուեցաւ հասարակութելը
մէջ թէ մեծ ապստամբութիւնն մը ծաղած է Իռ-
լինտա . այսու ամենայնիւ շատ չանցաւ իմաց,
ուեցաւ թէ մասնաւոր կախւ մը միայն պատահեր
է ժաղավրդ եան մէկ պղտիկ մասին և ոստիկանու-
թեան (բոլիցիա) զօրաց մէջ . և այս ետքինները
խկայն զապեր են խռովագրաներուն կատաղաւթիւ:
Կառավարութեան կացութիւնը խիստ զօրաւոր է
Իռլանդացի մէջ . որուն բոլոր խաղաղատէր և
պարկէշտ բնակիչները պատրստաւ են գործակից
ըլլալու օրինաւոր իշխանութեանը, որպէսզի աղ-
մացաց կիրքերը ամեննեն ին կարող չըլլան գլուխ
վերցնելու . ուստի ընդհանրապէս կը կարծուի
թէ անհնարին է որ Իռլանդացի անդորրութիւնը
վտանգ առ որ կերպիւ մը վրդապուի :

— Եղային երեսփառանաց ժողովցն որոշմանը ը
արգելեն իշխանութիւնն արտևեցաւ Անձին Բրի-
գանիոյ Թագավոր հւոյն որ քաղաքական յարաբե-
րութիւններ հաստատէ Հռոմայի Պապին հետ .
սակայն Պապը ամեննեին պիտի չլրնայ եկեղեցական
դասէն մէկը դեսպան յուզարկել ՚ի | անտոն :
Եւլիս այս նոր սրբութիւն մը բնաւ վիաս մը չեն պատշ-
ճառութեր տէրութեն մէջ հաստատեալորինոցը , որ
կրօնի ղլաւորութիւնը Ենդղիոյ Թագավորաց
կը յանձնէ միշտ :

— Ենգ զիւարէն լրագիրը Դայշ տևուն երկար
խորհրդածութիւններ ընելով գերմանական աղ-
գային ժողովցն անարժան ընթացքին վրայօք, որ
ունեցաւ Բրուստիոյի և Տանիմարդի մէջ ջեղած զի-
նադադարման գաշնագրութեանը համար, հե-
տեւալ կերպիւ կը շարունակէ :

“Պրանքփորդի ժողովը ըստ բաւականին ուժեղ
է որպէսզի կարսղ ըլլաց Եւրոպայի խալազութիւն
վրդովիւ և բայց շատ տպէկ կրնայ կործանել Վեր-
մանիոյ նորածին միութիւնը , և ընդհանուր ար-
համարհութիւն մը իւր վրայ բերելով , պատճառ
ըլլալիւր ժողովայն լուծուելուն . և աւագոյն գոր-
ծողութիւններ կըսպասէինք ազգային ժողովից մը

• Պահանջման և հանդիսական պարբերության աշխատավորության
աշխատավորության մեջ, որը յօւնական է⁽¹⁾

Ծնթեցեալ իմ 'ի նախնի պատմութիւնս Ազգիս
զհոյակազ մեծագործութիւնս երեելի արանց
բարգուածելցց յուսմունս և 'ի գիտութիւնս
և և զնախնի փառս և զպերծութիւն մերում
գրոհի, աղքիւրս արտասուաց բզնէին աչք իմ' |
տեսանել իմ զոյժմու տարաբազդ վիճակ նորա
Օ ի այն՝ որ երբեմն յամռու բարձրացաւ և ընդ
իւրե ունէր հազարակեալ զայլս յազդոց, այժմ
'ի մեծի տարաբազդութե գտանի, Օ պատկասե
լին ոյլց աղդոց զայլբենին իմ այժմ արհամար
հեալ յամենեցուեց տեսանեմ. վերջապէս այն
որ զարդացեալն էր յազդի ազգի յուսմունս և 'ի
գիտութիւնս, այսօր 'ի խաւար տգիտութեա
գեգերեալ կայ, և ոչ ոք է որ ձեռնուու լինից
նմա: Եհա զմոտաւ՝ ածեալ զայսոփիկ, ողբս ընդ
խորենացւոյն առնէի և արտատուք թանայի գեր
կիր և չը ոք որ միմիթարէր զիս: Հայնմ ժամու
ընկալաց թուղթին չհրաւիրանաց 'ի քննութիւն
հայկաբանութեան ազգային ճեմարանին 'ի տասն
և ինն յուլիսի յառուր երկու շաբաթի 'ի մեռելցց
Վարդելառի տօնին: Ուտոի յաւուր յայնմի
չոգալ 'ի ձեմարան անդր և ական քննութիւն

(1) Այս յօդուածք ապրունի շնորածոց գրադիր մեծապահի և ազգանձիր Պատրիարքական արքային ծագկահասակ Հարիքարելի ապրունի արքանատիքութիւնն է . որ հայկաբանաթեան մէջ արդէն յառաջնորդ ըլլալով , գաղղիքարէն լրգութիւն և կը հետեւի այցմ : Յիշեալ ապրունի գեւառուսիկ հասակին նայելով զարմացման և միանգամայն գովառնիքանի է այս օրինակ աղջասիրական եւանդամ : բայց միւս կողմանէ զարմանդնիս պետք է չափաւորել՝ մոտածելով , մէկ անոր այս միհանձնական եւանդքը հայրենի առաքինութեան ազգեցութիւնն մին է :

որ Գեղմանիոյ բարեկմիտ անձինքներէ բաղկացեալ
է : Բայց անոր առաջի քայլելը հւրոսպայի քաղա-
քական խնդիրի մը մէջ՝ կը ցուցընեն մեզ թէ ո՞ր
չափ անբաւական է ՚ի գործ դնել իւր վրայ ա-
ռած պարտաւորութիւնները”:

ԳԱԶՄԻԱ. Փարիզ, 13-25 սեպտեմբերի, Կառավարութիւնը մեծ զգուշութեամբ և ազդու միջներով հոգ կրտանի միշտ հասարակաց հանդսութիւնը անվատություն, որ գոհութիւն կատածություն, օրէ ըստ օրէ ապահով հիմանց վրայ կը հաստատուի :

Վզգային երեսիսանաց ժողովը նոր սահմանա-

Դպրութեան օրինաց վրայօք քննութիւնները ընելու գործադրեալէ : Այս սահմանադրութեան քանի մը յօդուածները՝ երկար վիճաբանութիւններէ և փոխխոսութիւններէ եաքը, ընդունուեցան ժողովայն մեծագոյն մասսին հաւանութեամբ ը . Ինդունուած յօդուածներէն մէկն այս է . կառավարութեանը բանորդներուն Գործ գտնելու նպաստավայր պիտի ըլլայ իւր կարողը իւնանը համեմատ . Բայց այս յօդուածայն վրայ սաստիկ վիճաբանութիւններ եղան . քանի քանի երեսփոխաններէն ոմանք կուզելի ինոր կառավարութիւնը պարզութիւն գլւայ գործ գըտնելու միջու բանւորներուն . կամ ուրիշ կերպիւ ըսենք, բանւորները իւսունեան ունենան գործ պահանջներ եառանալութենէն . Կատար բանն ինչպէս

Հանչելը ըստ կառավարութենէն և և այս բանը ինչպէս
որ յայտնի է , հասարակական (քոմիտնիսթ) դրու-
թիւն մըն էր : Վերջապէս ազգային ժողովային մե-
ծագոյն մասը արժանաւոր կերպիւ որոշում տուաւ
այս երեւելի խնդրոյն՝ ինչպէս որ վերը յիշեցինք :

Այսու ավագութիւնը առաջարկուած էր ազգային
ժողովայն՝ որ յիսուն միլիոն ֆրանք տրուի պատե-
րազմի պաշտօնատանը Շեզայիրի երկրին մէջ երկ-
րագործական գաղթականութիւններ հատուատե-
լու համար : Կիրեևի թէ այս առաջարկութիւնը
՚ի պահ ափսի որուի , և սնուհանրապէս կրկար

ի գործ պիտի դրուի , և ըսդհամբապէս զըլզարծուի թէ այս բանը շատ օգտակար պիտի ըլլայ կարօտաւոր ընտանեաց , որ իրենց ապրուստը դիւրին կերպիւ պիտի կրնան ճարել յիշեալ երկու րին մէջ . ուրտեղ ՚ի սկզբան կառավարութիւնը ամէն կերպ դիւրութիւնները և երկրագործութեան հարկաւոր միջոցները պիտի մատակարարէ անոնց :

“ Եախիրնթաց կառավարութեան հասարակաց
դաստիարակութեան պաշտօնէից մէ կին առաջար-
կութեանը համեմատ՝ արբայական հրամանագիր
մը տրուած էր 1846 յունիսի 11ին . որովհետո հրաման
եղած էր Հայոց դպրոց մը շնուռելու Փարիզի մէջ
նոյն ազգին որբ և աղքատ տղոց դաստիարակու-
թեանը համար , ընդ կառավարութեամբ Վենե-
տիկի Մխիթարեան միաբանութեան քահանայից
Վյո դպրոցը արդէն հաստատուեցաւ ՚ի Փարիզ
ՈՒի-Մօվսէսուած թաղը յանուն իւր հիմնադրին
Ամառէ Վուրբատին , որ հարուստ հայ մըն էր ,
և երկու միլիոն ֆրանք ձգեց կտակաւ այս հիմնա-
դրութեանը համար :

“Ի առ զօրութեան հրամանագրոյն 1846 ամին Ամսուէլ Վուրատին դպրոցը , որ բոլըրավին աղաստ էր ու ամանց և կրթութեան կողմաննէ , նմանապէս անկախ էր ՚ի մասին տեսչութեան . որնոր Վիխթարեանց առաջնորդին կողմաննէ կարգեալ փոխանորդ՝ մը ՚ի գործ կը լնէր բացարձակապէս . Խրաց այս վիճակը առիթ տուաւ կտակագրին որդւոյն բողոք բառնալու , ոչ թէ այս հիմնագրութեանը գէմ , այլ երաշխաւորութիւններ ըլլալուն համար յանիստի 11ին հրամանագրոյն մէջ . որ Վիսթանութեան ձեռքը կը յանձնէր մեծ դրամագրւուն մը՝ առանց անոր վրայ հսկողութիւն մը և հաշուեքննութիւն մը ըլլալու :

“Պարտը (Խամուէլ) ուրատին ըրած բողոքին
պատճառաւել պաշտօնէից ժողովյն նսխագահ
գործադադիր իշխանութեան գլուխու՞ ըստ առաջար-
կութեան հասարակոց գաստիարակութե՞ պաշտօ-
նէին վճիռ մը հանեց յուլիոի 15 ամսաթուով,
որ 1846 յունիսի 11 ին հրամանագրոյն որոշաւմները
կը չնշէ :

պրուած է կառավարել մարդասիրական հիմնաւ գրութիւն մը այն պայմանաւ, որ իւրաքանչիւր տարւոյն առաջին երեք ամսոց մէջ իրենց տեսչութեան հաջիւր պիտի մատուցանեն հասարակաց դաստիարակութեան պաշտօնելին”:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ · ԹրանքՓորդ . 9-21 սեպտեմբերի :
Գերմանական ազգային ժողովը , ինչպէս որ արդէն ծանուցած էմք , իւր անդամց մեծագոյն մասին հաւանութեամբ ընդունեց Տանիմարդի և Բրուսիոյ մէջ հստատուած զինադադարումը Այս անարժան ընթացքը , ինչպէս որ կը վսիցը ւեր , ծանր խռովութեանդ և արիւնահեղ ապը

բակէի , եղիւ քննութիւն աշխարհագրութեան ,
և ոչայլին չտեսանէի 'ի հանդիսարանին , բայց
եթէ երկրագունսու և աշխարհացոյցս , զորս մանա-
կունք գծագրեալէին . և յանդիման հանդիսա-
կանաց եւս գծագրեցին զանազան մասունս աշ-
խարհիս ըստ ինդրոյ քննչաց : Քննիչք և այլու-
սու մնականք մէծապէս գոհ լեւալ ստորագրեցին
վասն յառաջադիմութեան մանկանց յաշխարհա-
գրական ուսմունս :

¶ Հետեւեալ կիւրակէի , այսինքն յ'8 օգոստով
եղեւ քննութիւնն գտղիաբէն բարբառոյ . և
մանկոնք՝ ամենայն հարցմանց երևելի գաղղիաց
ւոց , որք ներկայ էին ի քննութիւն անդ , գաղղի
արէն բարբառով ետուն պատասխանի , և ոմանք
ևս թարգմանութիւնն արարին և ոչ գտաւ միսար
ի թարգմանութիւնն նոցա ըստ վկայութեան ա
նաշառ քննչաց . ուսումնականք ՚ի գաղղիաց ու
ստորագրեցին զատուգութենէ յառաջադիմութիւն
մանկանց և մեկնեցան . և յետ այնորիկ վերջս
ըստ օննութիւնն :

16 օգսատոսի յաւուր երկուշոբաթի , 'ի մեռելցի վերափոխման սուրբ Աստուածածնի տօնի կատարեցաւ մեծաշուք փառք հանդէ մն պարգևաբաշխութեան , որոյ զիկարագրութիւնն կամեցեալ իմ մանրապատում առնել և անկարող այն գտտեալ զանձն իմ , շատանամ սակաւուք . Ըստ կայ որմնւնք զարդարեալ էին գծագրութեամբ և ձեռակերտ նկարուք մանկանց , և վարագոյն չածածկէր 'ի տեսանողաց զնշանաւոր զարդան Նախ քան զամենայն մանկունք քաղցրանուա երգով եկին 'ի հանդիսաբանն և առաջնորդէնոցա մի 'ի մանկանց՝ կամալ է ձեռին զակուտ

УПЧИ 080 СРЕДСТВА

տամբութե՛ գրգռիչ պատճառ մը եղաւ Ջրանք
Փորդի մէջ . Քանզի ամսոյս 4-16ին նխարին մէջ
վերստին մանրամասն ըննութիւն ըլլալով այս ծա-
նըր խնդրոյն վրայօք , յիշեալ զինադ ադ արու մը
ընդունեաւ եցաւ ազգային ժողովոյն 237 անդամոց
հաճութե՛ քուէով . իսկ այս որոշման հակառակ
քուէ տուող պատգամաւորաց թիւը 236 հոգիի
կըհասնէր : Որպէս և իցէ այս երկրորդ որոշումը
մեծ գրգռութիւն պատճառ եց ժողովրդեան մէջ
որոնցմէ 5000 հոդիի չափ մէկ տեղ ժողովուելով
վճռեցին որ զինադադ արու մը ընդունով պատգա-
մաւորները Դերմանիոյ ժողովրդոց մատնիչ համա-
րուին , և կուղեին որ այս որոշու մը իսկցին բալըր
Դերմանիոյ մէջ հրատարակուի : Բայց կառաւ
վարութիւնը այս միջոցին բաւական զօրք բերել
տուաւ գուրսէն՝ ազգային ժողովը պաշտպանելու
համար . Ի վերաց այսր ամենայնի սրբւնահեղիքը
ուի մը պատահեցաւ ժողովրդեան և կանոնաւոր
զօրոց մէջ , և ու ըիշ մեռնօդներէն՝ 'ի զար' | իշ-
նովրի իշխանը և Աւերսվալա գնդապետը , որ
ազգային երեսափոխան էր , զօհ եղան այս ապրու-
տումքութեր : Այս դժբաղդ դիպուտոց պատ-
ճառաւուը Ջրանեքփորդ քաղաքը անմիջապէս պա-
շտրման վիճակի մէջ զրուեցաւ , և զինուորական
օրէնքները սկսան ՚ի գործ գրուիլ : Բայց ընկե-
րութիւնները առայժմ արդ ելուեցան , և սաս-
տիկ հրաման տրուեցաւ անոնց անդամութեան որ ժո-
ղովը ընեն : Քաղաքը լեցուն է զինուորական , և
քննութեան ժողովը մը հաստատուեցաւ որ յան-
ցաւորները երևան հանեն , և անոնց դատաստա-
նը ըլլայ ըստ օրինաց :

Հարձրապատիւ Յօհաննէս արջիղու քսը յայ-
տարարութիւն մը հրատարակեց . որով ազդու
կերպիւ մը կը ճանուցանէ գերմանացի ժողովրդոց,
թէ իրենց քաղաքական ազատութիւնները պիտի
պաշտպանէ ամենայն զօրութեամբ . ՚ի վերայ
այսր ամենայնի եթէ անիշխանութիւնը Գերմա-
նիայի մէջ մաննելու ըլլայ , այն ազատութիւնները
բոլըրտին պիտի կորառին : Վերջապէս ես իմ
ծանր պարտաւորութիւններս կը ճանաչէմ , զորոնք
հաւասարմութեամբ և կատարելու պէս ՚ի գործ
պիտի դնեմ ըստու , բարեկիտ և խաղաղութեր բա-
ղաքացւոց գործակցութեամբը :

ԱԽՍՏՐԻԱ. Վեւնա . 14-26 սեպտեմբերի , յառնանակէ
մը ՚ի վեր գրգռութի մը կըտիրէ մայրաքաղաքիս
մէջ . և ոմանք կըլախնան թէ փոթորիկ մըն ալ
կընայ ծագիլ . քանզի կերևի թէ կտուավարու-

մի , յորում էին մրցանակքն : | Կատորել երգոցն
մի ոմն յաշակերտաց ելեալ յամպիտնն ատենա-
խոսեաց հայկական բարբառով , և այնպիսի տպեռ-
և սրտասու չկերպի , մինչ տրտասուել բազմաց
՚ի հանդիտականոց : | Միջավայրն ատենաբանու-
թեան բացաւ վարդոյրն . յետկօյս որոյ կային
փառաւոր և վեճմ գ ծագբռութիւնք մանկանց : | Վ-
վերջանալ ատենախօսութեանն մանկունք , սկսան
երգել երգոս քսաղցրանուագս , և յայսմ միջոցի
բաշխեցան մրցանակքն . և յետ պարգև աբաշխու-
թեան այլ ոմն ՚ի մանկանց ատենաբանեաց գաղ-
ղարէն բարբառով ընդ որ ծափս հարին ուսում-
նական գաղղիացիք , Յետ ատենախօսութե միւս
անգամ անդբէն սկսան մանկունք երգս ներ-
դաշնակտորս երգել՝ մաղթելովլ յնսուծաց շնոր-
հել ամենայն երախտաւորաց աղդիս կեանս եր-
կարս և բարեբաղդս : Եյօպիտեաւ կատարեցաւ
համդէմն , և մանկունք երգելով դարձան ՚ի
հանգստարանն :

Բերկրութիւն աղքասիրաց զի ահաւասիկ նշոյլ
տուաջնոյ բարդաւաձութեան աղքիս մերոց ակն
յանդիման տեսանի ճառ ագայթեսւլ.

Ու բախութիւն հայրենասիրաց զի յոյս մեծ և
ակնկալութիւն անպատճիր ընծայեն մեղածակերտք
Ճեմարանին 'ի վերանորոգել զնախնի փառու և
զպարծանս մեր : Ուստի մնայ մեղառ բարձրեալն
Վստուած վերացուցանել զգերմեռանդ մաղթանս
մեր, զի ըստ անբատ գթութեան իւրոյ ոզօրմեսցի
մեղև մինչ 'ի յաւիտեան հաստատուն պահեսցէ
զազդային Ճեմարան 'ի զարդացումն մասնկանց
Հայաստանեայց :

Ե. Օ. Պատգամ Պօղոսեան :

թիւնը քանի որ կըզօրտնոյ կուզէ կամոց կամոց
ետ առնուլ իւր տուած ազատական սահմանա
դրութեանց մէկ մասը , և այս պատճառաւ
Աւտորիոյ պաշտպանութեանը տակ եղած զանա
զան ազգայնութեանց մէջ խոռված թիւնը և աղ
մուկը անպակաս է . Հունգարիան շատ դժգոհ է
Աւտորիոյ Կայսրէն , որ ամեննե ին սիրով շնորու
նեց յիշեալ ազգին աղերսագիրը և պատգաման
ւորները . Վանք 150 հազի էին և առաջնորդու
թեամբ իրենց մէկ եպիսկոպոսին Վ իէննա եկան
որպէս սզի Հունգարացի ազգին վրայ Կայսր ու
նեցած գիտաւորութիւնները ազէկ մը իմանան
Բազմաթիւ յայտարարական թղթեր Վ իէննայի
պատերուն վրայ փակցուցած էին անցեալները
նմոնապէս ժողովրդեան մէջ ևս մեծ թուով տա
րածեցին : Վ յո յայտարարութեանց վերնագիրը
այսպէս էր . Պէտք է որ աղաքին Հունգարիան , աղա
քէ ոչ Եւսպրիան պէտի իրնէք : Վ մէն այս աղմկայոց
ցցցերը ինչպէս որ կըտեսնուի . հանգ արտութե
և խաղաղութեան նշանները չեն . և ժամանակը
պիտի յայտնէ թէ ինչ վախճան կինան ունենալ
Վ մայս 6-18ին Հունգարացւոց ազգային խոր
հրդարանին կողմանէ ուրիշ պատգամաննորներ և
եկան , որոնք Խուռատներուն և Հունգարացւոց
մէջ եղած վէճին վկայաք կուղէին խօսիլ Աւտորիոյ
ազգային ժողովին , բայց այս ժողովը չու զեց ա
մեննե ին ընդունել դյիշեալ պատգամաւոր որները ,
պատճառելով թէ ինքը պատգամաւոր ընդունել
լու իշխանութիւն չունի , և թէ այս իշխանութիւն
միայն Կայսեր կըմերաբերի :

Ծէշտի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կըտեսնուի թշնամոյն, այսինքն խռուատներուն յարձակմանը գէմ դնելու համար : Պաթիսնի կոմունորէն պաշտօնէից գտհէրէց կարգեցաւ և ամէն հարկաւ որ միջացները ՚ի գործ կըդրուի այս մայրաբաղաբը պաշտպանելու համար : Ի վերայ այսրամենայնի խռուատներուն կուսակալ (պահ) Եէլաշիչ Պարոնը գրեթէ 75.000 զօրքապահունդարիա մտաւ երեք կողմէ յառաջանալով, և հունդարացի կանոնաւոր զօրքը Եէլաշիչն կողմը անցան . ուստի Ծէշտի կառավարութիւնը հրաման հանեց որ նար զօրք ժաղիւի :

Ծէպէտև Եէլաշիչ կուսակալը Վաստիոյ օգտին համար կաշխատի, սակայն կերեկի թէ Վիէննայի խորհրդարանը կատարեալ վստահութիւն չըւնի մնոր հաւատարմութեանը վրայ, և այս պատճառաւ հրաման տրուեցաւ զօրաց, որ Խոդրիա երթան . ուրտեղ Ծէլեքի կոմոնին հրամանատարութեանը տակ պիտի մնան :

Այս ասրբական Ալեքսիայի և Խոռոտաներուն
Երկրին մէջ ծանր երկարաւակութիւններ կան .
Քանիզ Յօվաչփ անուն Պատրիարքը զօրաւոր կու-
տակ ցութեան մը գլուխ է , որ միայն Ակլաւունի
ազգայնութիւնը կանգնել կուզէ . իսկ ուրիշ կու-
տակ ցութիւն մը , որուն գլաւառը Աթրամեիսի-
ոսիֆ չէրեւելի անձն է , Այս ասրբից տէրութեան
ամենահայտնի թիւն եւապատճեն է :

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՅ ՔՐԵՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆ

Կոստանդնուպօլիսէն կըդրեն թէ ամենապատիւ
ուէր Ա ասոմթէոս սրբազնի Պատրիարքը անձնական
ոկարութեանը պատճառաւ իւր պաշտօնէն հրաշ-
խարուեր է . և ազգային զերագոյն ժողովը անոր
այս հրաժարական խնդիրը ընդունելէն եաբը .
ննդի հանուր խորհուրդ մը ըրեր է . ուրտեղ ներ-
կայ էին բոլոր ազգապետ Ամփայք, Տատեան ար-
քանի վառութապետք, արքունի Ճարտարապետք,

Ո՞եծապատիւ Տատեան Յօհաննէս ամիրայն
իւր բնական և տշխայժ ազգասիրութենէն շորժ-
եալ, ազդու և միանգամայն պրառառ չ ատենա-
բանութիւններ ըրեր է յիշեալ ժողովյն մէջ ՚ի
սէր և ՚ի միաբանութիւն յորդորելով զամենքը.
ուսկից միայն կախեալ է ընդհանուր ազդին օգու-
տը և ամէն կերպ յառաջադիմութիւնը : Վ յս
օրինակ վեհանձնական և ազգասիրական յորդո-
րանքը խիստ բարի տպառութութիւն մը ըրեր է յիշ-
եալ ընդհանուր ժողովյն բոլոր անդամոց վրայ :

Հարկիղութիւնները կըշարունակուին միշտ խո-
տանգնուապօլոյ մէջ : Ուսպումքերի 23ին հինգ-
շրթի իրիկունը Գալլաց ֆալա ըստած թաղը հըր-
դեհ մը պատահեր է և 4-5 ժամու մէջ 300 տո-
նի չափ հրայ ճարակի եղեր է : Հետեւալօրը մի-
ևնոյն թաղին մէջ ուրիշ հրգեհ մին ալ պրառա-
հեր է, բայց այս անգամ բարեբաղդութիւննեամբ
միայն 30 տունի ամի ատեն են :

սրայն ՅՈ տունիր շոփ այրելը են :

—Եզդիպաստիք բարձրապատիւ Խարխահիսմիաշալին,
խորհրդոյ քարտուղար յարգամեծար Խարխապետ
է Քինտին անցեալ շաբթօն առաջինական շագե-
նաւով Կաստանդնուպօլիսին հասաւ Խղմիլ . ուր-
տեղ քանի մը շաբթօթ միայն մնալով, պիտի մեկնի
Վշեքանդրիա գառնալու . համար :

—Թէ հրանեն եկած լուրերը կը ճանուցանեն
թէ Պարսից թագաւոր ԱՇհեմիտ Շահը որ 43
տարեկան էր, կաթուածի սաստիկ հարուածով

մը օգտատոսի 25ին մեռեր է իւր մայրոքաղաքին մէջ, և անսր տասնեւութ տարեկան մ.ծ որդին Վ էլիհաթ Աւերետին Վիրզա իշխանը, որ Վտր պետական նահանգին կուտականը էր, լիշեալամ այ 29ին Պարսից թագաւոր կարգուեր է Պաւ րէժի մէջ, և սեպտեմբերի 2ին քանի մը գունդ զրբքով ձանապարհ ենքր է Ծէհքան երթարու :

Ուստաց և Անգղիս տերութեան գործակալները, նմանապէս Վաղղիս հասարակապետութեան գործակալ մօսիւ Տանօ, որ յիշեալ տէրութեան

կողմանն ընծաներ կըտանի Ծահին համար՝ արդէն
Դաւրէժ հասած ըլլալով, ուղեկից եղեր են նոր
Ծահին թէ հրան երժալու համար :

Պարսից տէրութեան առաջին նախարարածածք
Միրզա Վշարը, որուն ձեռքն էր գրեթե բոլոր
կառավարութեան առնձը, իւր պաշտօնէն զրկուեր
է, և անոր փախարէն առաջնն նախարարութեան
բարձր պաշտօնը Միրզա թաղեին յանձնուեր է,
որ ինչպէս յայտնի է, Շահին կողմանէ անցեալ
ները գործակալ կարգուած էր ի կարին Տաճ-
կառանի և Պարսից մէջ պատահած վէճը ի կար-
գի գնելու համար: Ես երևելի անձնն համար
կըսեն թէ խոհեմ բաղաքագէտ ոմն է:

Ու Եկիդ Պատիմը Ուրբառ, որ նոր Շահնին հօր եղայրն է, կուսակիուլ կարգուերն է Արքակետա կամ նահանգին որուն մայրաքաղաքը Դաւրէժ է: Եւայժից Պարսկաստանի հանդոսութիւնը բար և որ վիճակի մէջէ եղիր:

CONTINUATION OF THE

Հայուսնելու , 1 հոկտեմբերի

ԱՀաւատիկ քանի մը զ լսաւոր ապրանոց գիները։
Ափոն, Ահշտ կուզուի, և հարիւր կողավի չափ
չափուեաւ 81-92 պատճեան է առաջնական է

ծախուեցաւ 91-92 զուրուշի չէրին :
Մուսավա : Ամանապէս կուզութի : Կրեթէ 12 հու
զարքիլէ ապրանք ծախուեցաւ 32-33 զուրուշի
քիլէն նաևուն մէջ աւանդ ելու պատմնաւ :

1. Փինդի հոռակ : Դիւրավաճառ է 57-59 փոքրայի օման . և այս գինով շատ ապրանք ծախուեցաւ .
ջրեւ . 1. յարուան արթեքը 19-24½ դաւրաւ շ.

Ե. Քիլէն ըստ տեսակին . խոկ գարիբն զինը՝ 7^{3/4}
Էն մինչև 8^{1/4} զուրուշ :

Խորագիրը գումարը 6700 բեռի գրեթէ հասաւ .
Տողն . Կյարտանն արժողութիւնը 220-225
դուրսէ կենդինաբր բատ տեսակին :

Խառնվելու համար ապրանք կայ , և գիւղութեամբ կը ծախտուի 450-470 դուրս չի 100 օնան:

Հրանուարակիչ և տէր լուսպրիս ,
Դուքս Գ . Պալւալը բան :

В 1895 году в Сибирь из Европы